

Lucas

Jezus: Redder van de wereld

Groiegroepen C.G.K. Groningen
Seizoen 2007/2008, nr. 8

Bijbelstudie: Lucas 4: 14 - 30

Inleiding

De auteur van dit boek komen we tegen in de brieven van Paulus. In Kolossenzen 4: 14 wordt hij “onze geliefde arts” genoemd. Ook uit het feit dat alleen Lucas bij Paulus was in de gevangenschap vlak voor zijn sterven (2 Timotheüs 4: 11) blijkt de innige relatie tussen beiden. In het eveneens door Lucas geschreven boek Handelingen zien we hoe hij nadrukkelijk aangeeft waar hij er zelf bij was (vanaf Troas: vergelijk 16: 6-8 met 10-11). Uit zijn schrijfstijl blijkt dat Lucas een hoogontwikkeld man was met een opvallende kennis van het Oude Testament in de Griekse vertaling: de Septuaginta.

Lucas draagt zijn evangelie op aan een zekere Theofilus, die daarmee volgens de toenmalige gewoonten ook de verantwoordelijkheid kreeg voor de verspreiding van het geschrift. Theofilus is waarschijnlijk een hooggeplaatste Romein aan het hof van de keizer. Hij heeft over Jezus gehoord, maar weet niet goed wat hij er van denken moet. Lucas maakt hem duidelijk wat de historische feiten over Jezus zijn. Daartoe heeft Lucas onderzoek gedaan: informatie verzamelen, natrekken bewijsvoering, bronnen verifiëren, kritisch je materiaal evalueren; ten slotte heeft hij dit in ordelijke vorm te boek gesteld (1: 1-4).

Lucas geeft in de keuze van zijn materiaal en in de vorm van te boekstelling ook een duidelijke boodschap mee. Allereerst zien we dat hij de heilsgeschiedenis in drie fasen verdeelt: de tijd tot en met Johannes de Doper, de periode tussen de doop van Jezus tot en met zijn hemelvaart, en het tijdperk van het werken van de Heilige Geest via de volgelingen van Jezus. De interesse in de geschiedkundige feiten blijkt ook in zijn nauwkeurige datering (zie 2: 1-2; 3: 1-2).

De geschiedenis wordt niet allereerst chronologisch, maar vooral thematisch weergegeven. De geschiedenis van de verwerping van Jezus in de synagoge van Nazareth wordt naar voren gehaald en als thematische inzet gehanteerd (4: 14-30, vergelijk Mattheüs 13: 53-58 en Marcus 6: 1-6). Eerst wordt de werkzaamheid van Jezus in Galilea beschreven (4: 14 – 9: 50), vervolgens die in Judea (9: 51 – 19: 27), tenslotte het aankomen op de plaats van bestemming: Jeruzalem (19: 28 – 24: 53).

Het hoofddaccent in het Lucasevangelie is de universele betekenis van Jezus van Nazareth. Hij is de redder niet slechts voor Israël, Hij is dé redder voor de wereld! Tegelijkertijd zien we het accent dat ook Paulus zo vaak legt: “Eerst de Jood, dan de Griek”. Vergeet niet dat het heil wel bij het Joodse volk vandaan komt (zie b.v. Romeinen 11: 11-24). Ongetwijfeld is dit de reden dat Lucas zijn evangelie niet alleen in de tempel laat beginnen (1: 5vv) maar ook eindigen (24: 53). De kerk kan niet zonder Israël....

Wat verder opvalt bij Lucas is dat hij groepen naar voren haalt die niet in tel waren. Je kunt denken aan de herders (Lucas 2), die vanwege de onmogelijkheid alle bepalingen van de wet na te komen en bovendien nogal eens sjoemelden met weidegronden zelfs niet betrouwbaar genoeg geacht werden om als getuige voor een Joodse rechtbank op te treden. In geen ander evangelie komen de armen zo in beeld als bij Lucas. Daarmee legt hij indringend de vraag neer naar ons omgaan met bezit. Nergens komt zo indringend naar voren dat Jezus gekomen is om zondaren te redden. Lucas 15 is veelzeggend. Maar ook het als enige vermelden van b.v. die zondares die Jezus' voeten met haar tranen natmaakte en kuste (7: 36-50) en de geschiedenis van Zacheüs (19: 1-10). Ook in de beschrijving van de geschiedenis van de kruisiging is het alleen Lucas die de woorden doorgeeft “Vader vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen” (23: 34) en die woorden van die ene misdadiger die met Jezus gekruisigd werd, die inzag dat Jezus onschuldig was en mocht horen hoe het paradijs voor hem werd geopend (23: 39-43). Lucas haalt ook de Samaritanen naar voren en vermeld geschiedenissen waarin ze positief naar voren komen, als ook die beroemde gelijkenis (Lucas 10: 30-35). Ook legt Lucas een sterker accent op de zorg van Jezus voor vrouwen en de wijze waarop Hij met hen omging. Lucas spreekt eerder dan de andere evangelisten (niet pas bij het lijden en de opstanding) over vrouwen in de discipelkring (Lucas 8: 2-3) en geeft hen zo een sterkere rol als “getuigen”. Lucas definieert getuigen als mensen die zich bij Jezus hadden aangesloten in heel de tijd van diens omwandeling (Handelingen 1: 21). Volgens het rabbijnse recht van die dagen konden vrouwen geen getuige zijn voor de rechtbank, ze golden als leugenachtig (met beroep op o.a. Genesis 18: 15), maar in de kerk kreeg hun getuigenis een grote plaats.

Om te beginnen

- ☛ Jezus: Redder van verloren mensen. Zie jij jezelf als “verloren”? Wat betekent het voor jou zelf “gered” te zijn?

Bezinning vanuit de bijbel

📖 Lezen Lucas 4: 14-30

1. Welke betekenis heeft de “gewoonte” van Jezus voor ons (vers 16)?
2. Wat betekent het voor ons dat Jezus zichzelf tekent als degene in wie Jesaja 61: 1-2 tot vervulling komt? Noem voorbeelden uit het leven van Jezus waarin de vervulling van deze woorden zichtbaar wordt.
3. Waarom zou Jezus zijn stadsgenoten zo tergen dat ze hem zelfs stenigen willen (vanaf vers 23)?
4. Jezus sprak over Gods bemoeienis met heidenen (25-27). Wat heeft dit ons te zeggen over ons denken over mensen buiten de kerk?

📖 Lezen Lucas 12: 13-21

5. Bespreek de stelling: “Rijkdom is niet verkeerd, maar je bent dwaas als het je leven beheerst”.
6. Wat kun jij concreet met je bezit doen gericht op Gods Koninkrijk? Wil je dat? Welke belemmeringen kom je daarin tegen?

📖 Lezen Lucas 15: 1-3 (inleiding op drie gelijkenissen: verloren schaap, munt, zoon) en 15: 7, 10, 32

7. Wie zouden wij in onze samenleving typeren als “verloren”?
8. Hoe kijken wij tegen hen aan en welke plaats hebben ze in onze gebeden?
9. Op welke wijze zouden wij hen in relatie kunnen brengen met de boodschap van Gods genade?

📖 Lezen Lucas 23: 34

10. Wat spreekt jou in deze woorden in deze situatie aan?
11. Wat vind jij moeilijk als het erom gaat zelf anderen te vergeven?
12. Hoe kun je anderen helpen in een proces van vergeven?

Om over door te praten

- a. Bespreek de stelling: “De kerk kan niet zonder Israël”
- b. Getuige-zijn, hoe doe je dat?
- c. Hoewel voor God alle mensen kostbaar zijn, zijn er nog steeds allerlei rangen en standen, ook in de kerk. Hoe ervaar je dat zelf en wat kunnen we doen om anderen het gevoel te geven dat ze van waarde zijn?

Zingen

🎵 Gezang 437

1. Vernieuw Gij mij, o eeuwig Licht!
God, laat mij voor uw aangezicht,
geheel van U vervuld en rein,
naar lijf en ziel herboren zijn.
2. Schep, God, een nieuwe geest in mij,
een geest van licht, zo klaar als Gij;
dan doe ik vrolijk wat Gij vraagt
en ga de weg die U behaagt.
3. Wees Gij de zon van mijn bestaan,
dan kan ik veilig verder gaan,
tot ik U zie, o eeuwig Licht,
van aangezicht tot aangezicht.